

31-bob. Tovarlarini va transport vositalarini bojxona nazorati ostida tashish

218-modda. Tovarlarini va (yoki) transport vositalarini bojxona nazorati ostida tashish talablari hamda shartlari

Bojxona nazorati ostida turgan tovarlar va (yoki) transport vositalari joʻnatuvchi bojxona organidan tovar kelib tushadigan bojxona organiga ushbu tovarlarini va (yoki) transport vositalarini tashish uchun qabul qilgan tashuvchining javobgarligi ostida tashiladi.

Tovar kelib tushadigan bojxona organiga topshirilishi lozim boʻlgan hujjatlar qaysi tovarlarga va (yoki) transport vositalariga tegishli boʻlsa, oʻsha tovarlar va (yoki) transport vositalari bilan bir xil tartibda yetkazib beriladi va taqdim qilinadi.

Bojxona nazorati ostida tashiladigan tovarlar va (yoki) transport vositalari:

tovar kelib tushadigan bojxona organiga joʻnatuvchi bojxona organi belgilagan muddatlarda va yoʻnalishlar boʻyicha, agar ular ushbu moddaning oltinchi qismiga muvofiq belgilangan boʻlsa, tashuvchi tomonidan yetkazib berilishi;

tovar kelib tushadigan bojxona organiga taqdim etilishi;

tabiiy eskirish yoki normal tashish va saqlash sharoitlarida kamayish oqibatidagi oʻzgarishlarni istisno etganda, oʻzgarmas holatda qolishi hamda tashishdan boshqa biror maqsadda foydalanilmasligi lozim.

Tovar kelib tushadigan bojxona organiga tovarlarini yetkazib berishning eng koʻp muddati quyidagi hisob-kitob bilan belgilanadigan muddatdan oshmasligi kerak:

havo transporti uchun — uch kalendar kundan;

avtomobil va suv transporti uchun — oʻn kalendar kundan;

temir yo‘l transporti uchun — ikki ming kilometr uchun o‘ttiz kalendar kundan.

Bojxona nazorati ostida tashilayotgan tovarlar uchun yetkazib berish muddati tashuvchining arizasidan, tovarlarni tashishning odatiy muddatidan, transport vositasining turi va imkoniyatlaridan, arizachi tomonidan belgilangan harakat yo‘nalishi va boshqa tashish shartlaridan kelib chiqqan holda, ushbu moddaning to‘rtinchi qismida belgilangan muddat doirasida jo‘natuvchi bojxona organi tomonidan belgilanadi.

Bojxona nazorati ostida turgan ayrim tovarlarni bojxona hududi bo‘ylab tashish yo‘nalishlari O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

Vakolatli shaxsning yoki tashuvchining asoslangan so‘roviga ko‘ra oraliq bojxona organi tovarlarni tovar kelib tushadigan bojxona organiga yetkazib berishning dastlab belgilangan muddatini uzaytiradi.

Avtomobil transportida tashilayotganda bojxona nazorati ostida turgan tovarlarni hamda bojxona nazorati ostida turmagan boshqa tovarlarni bitta transport vositasiga joylashtirishga yo‘l qo‘yilmaydi.

Tovarlarning ayrim turlarini tashiyotgan tashuvchilar uchun qonun hujjatlari bilan qo‘shimcha talablar belgilanishi mumkin.

219-modda. Tashuvchining huquq va majburiyatlari

Tashuvchi quyidagi hollarda tovarlarni va (yoki) transport vositalarini tashish uchun qabul qilmaslikka haqli, agar:

tovarning kuzatuv hujjatlari belgilangan tartibni buzgan holda rasmiylashtirilgan bo‘lsa;

transport vositasiga va tovarlar o‘roviga qo‘yilgan bojxona identifikatsiyalash vositalari tashilayotgan tovarlarga ana

shunday ta'minlov choralari buzmasdan tegish imkoniyatini istisno etmasa.

Tashuvchi qonun hujjatlariga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo'lishi mumkin.

Bojxona nazorati ostida turgan tovarlarni bojxona hududi bo'ylab tashish chog'ida tashuvchi:

tovarlarning, plombalarning va muhrlarning, yoki, agar foydalanilgan bo'lsa, boshqa bojxona identifikatsiyalash vositalarining butligini ta'minlashi;

bojxona organlarining ruxsatisiz tovarlar bilan yuk operatsiyalarini o'tkazishga yo'l qo'ymasligi, bundan ushbu Kodeks 225-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan hollarda tovarni tushirib boshqa transport vositasiga qayta yuklash mustasno;

tashiladigan tovarlarni bojxona nazorati zonasiga joylashtirishi;

transport vositalarini tegishli texnik holatda saqlashi va ushbu Kodeksning 227-moddasiga muvofiq bojxona nazorati ostidagi tovarlarni tashish uchun transport vositalarining jihozlanishiga doir talablarga mosligini ta'minlashi;

tabiiy eskirish yoxud normal tashish va saqlash sharoitlarida kamayish oqibatidagi o'zgarishlarni istisno etganda, tovarlarni va (yoki) transport vositalarini o'zgarimas holatda, boshqa biror maqsadda foydalanmasdan yetkazib berishi;

tovarlar yo'qolganda yoki bojxona organlarining roziligisiz boshqa shaxslarga berib yuborilgan taqdirda bojxona to'lovlarini to'lashi shart.

Belgilangan joyga yetib kelgandan so'ng tashuvchi bojxona organini yozma ravishda xabardor qilmasdan tovarlarni va (yoki) transport vositalarini to'xtash joylarida qarovsiz qoldirishga,

to'xtash joyini o'zgartirishga, yo'lovchilarni tushirib yuborishga, tovarlar bilan biror-bir yuk va o'rov-joylov operatsiyasini bajarishga, bojxona identifikatsiyalash vositalarini o'zgartirishga, olib tashlashga yoki yo'q qilishga haqli emas.

Tashuvchining zimmasida qonun hujjatlariga muvofiq boshqa majburiyatlar ham bo'lishi mumkin.

220-modda. Tovarni yetkazib berishning nazorat hujjati

Tovarni bojxona nazorati ostida yetkazib berish ustidan nazorat tovarni yetkazib berishning nazorat hujjati yordamida amalga oshiriladi.

Tovarni yetkazib berishning nazorat hujjati bojxona hududi bo'ylab bojxona nazorati ostida tashilayotgan tovar to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan, tovar kelib tushadigan bojxona organigacha yetkazib berilganligi nazoratini bojxona organlari tomonidan amalga oshirish uchun zarur bo'lgan hujjatdir.

Tovarni yetkazib berishning nazorat hujjati bir yoki bir nechta tovarning kuzatuv hujjatlari bo'yicha tashiladigan tovarning har bir turkumi yoki tovarlarning bir nechta turkumi uchun rasmiylashtiriladi.

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan hollarda, tovarni yetkazib berishning nazorat hujjati sifatida mazkur shartnomalarda belgilangan hujjatlardan foydalaniladi.

221-modda. Bojxona nazorati ostida tashiladigan tovarlar va transport vositalari hamda ularning hujjatlariga identifikatsiyalash vositalarining qo'llanilishi

Jo'natuvchi bojxona organi bojxona hududi bo'ylab bojxona nazorati ostida tashilayotgan tovarning va (yoki)

transport vositasining bojxona identifikatsiyalanishini ta'minlaydi, tovar kelib tushadigan bojxona organi esa qo'yilgan bojxona identifikatsiyalash vositalarining mavjudligini va butligini tekshiradi. Oraliq bojxona organlari va tovar kelib tushadigan bojxona organlari tovarning kuzatuv hujjatlariga bojxona identifikatsiyalashining yangi vositalari qo'yilganligi to'g'risida qaydlar qo'yib chiqishi mumkin.

Bojxona identifikatsiyalash vositalari transport vositasiga yoki alohida yuk o'rinlariga qo'yilishi mumkin.

Bojxona hududi bo'ylab bojxona nazorati ostida tashilayotgan tovarlarning va (yoki) transport vositalarining bojxona identifikatsiyalashining asosiy usuli ularga plombalar va muhrlar bosishdan iborat. Plombalar va muhrlarni qo'yish imkoni bo'lmagan taqdirda, ushbu Kodeksning [197-moddasida](#) nazarda tutilgan bojxona identifikatsiyalashining boshqa vositalari qo'llaniladi.

Agar chet davlatlar bojxona organlarining identifikatsiyalash vositalari ushbu Kodeks 227-moddasining [birinchi qismida](#) belgilangan talablarga mos emas deb topilsa, jo'natuvchi bojxona organi tovarni va (yoki) transport vositasini bojxona ko'rigidan o'tkazib, ularga bojxona identifikatsiyalashining yangi vositalarini qo'yadi va bu haqda tovarning kuzatuv hujjatlariga tegishli yozuv kiritiladi.

Hujjatlarning bojxona identifikatsiyalashini amalga oshirish maqsadida jo'natuvchi bojxona organi ushbu Kodeks 197-moddasining [ikkinchi qismiga](#) muvofiq bojxona identifikatsiyalash vositalarini qo'llaydi.

222-modda. Tovar bojxona nazorati ostida tashilayotganda bojxona to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishini ta'minlash chora-tadbirlari

Chet el tovari bojxona nazorati ostida tashilayotganda bojxona to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishini ta'minlash chora-tadbirlari quyidagilardan iborat:

bojxona hamrohligida kuzatib borishni qo'llash;

tovarning bojxona tashuvchisi tomonidan tashilishi;

ushbu Kodeksning [47-bobiga](#) muvofiq bojxona to'lovlari to'lanishini ta'minlashni taqdim etish.

Agar tovarlarni bojxona nazorati ostida tashiyotgan transport vositasi ushbu Kodeks 227-moddasining [birinchi qismi](#) talablariga muvofiq bo'lmasa, jo'natuvchi bojxona organi tovarlarni bojxona nazorati ostida tashishga transport vositasini lozim darajada jihozlash yoxud mazkur moddaning [birinchi qismida](#) nazarda tutilgan bojxona to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishini ta'minlash bo'yicha choralar ko'rish sharti bilan ruxsat beradi.

Ushbu moddaning [birinchi qismida](#) nazarda tutilgan chora-tadbirlar quyidagi hollarda qo'llanilmaydi, agar:

tovarlar temir yo'l, havo va quvur transportida yoki elektr uzatish liniyalari orqali tashilayotgan bo'lsa;

ushbu chora-tadbirlar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari bilan belgilangan bo'lsa.

223-modda. Bojxona hamrohligida kuzatib borishning qo'llanilishi

Bojxona hamrohligida kuzatib borish chet el tovarlarini tashiyotgan avtotransport vositalariga nisbatan qo'llaniladi, bundan quyidagi hollar mustasno:

tovarlarni tashish XYT daftarchasini qo'llagan holda yuklarni xalqaro tashish to'g'risidagi bojxona [konvensiyasiga](#) (Jeneva, 1975-yil 14-noyabr) muvofiq amalga oshirilgan taqdirda;

milliy avtotashuvchilar tomonidan import tovarlarni tashish tovarlarni bojxona nazorati ostida tashish uchun jihozlangan transport vositalarida, ushbu tashuvchilar tomonidan litsenziya kartochkasi taqdim etilgan holda amalga oshirilgan taqdirda;

ushbu Kodeksning [47-bobiga](#) muvofiq bojxona to'lovlari to'lanishi ta'minlangan taqdirda;

tovarlar bojxona hududiga insonparvarlik yordami va texnik ko'mak sifatida, shuningdek xalqaro pochta jo'natmalari va feldyeger pochta sifatida, tasdiqlovchi hujjatlar bo'lgan taqdirda olib kirilganda.

Bojxona hamrohligida kuzatib borish avtotransport vositasi jo'natuvchi bojxona organiga yetib kelgan paytdan e'tiboran olti soatdan kechiktirmay boshlanadi.

Bojxona hamrohligida kuzatib borish bitta yoki bir nechta avtotransport vositasiga nisbatan amalga oshirilishi mumkin, lekin ularning soni yigirmatadan oshmasligi kerak.

Bojxona hamrohligida kuzatib borish uchun bojxona yig'imi undiriladi.

Bojxona hamrohligida kuzatib borish tartibi O'zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo'mitasi tomonidan belgilanadi.

224-modda. Avariya yoki yengib bo‘lmas kuch ta’siri yoxud tovarlarni tashishga to‘sqinlik qiladigan boshqa vaziyatlar oqibatida ko‘riladigan chora-tadbirlar

Avariya yoki yengib bo‘lmas kuch ta’siri yoxud tovarlarni tayin qilingan joyga tashishga to‘sqinlik qiladigan boshqa vaziyatlar oqibatida tashuvchi:

tovarning, transport vositasining butligini saqlash va ulardan foydalanilishiga yo‘l qo‘ymaslik uchun zarur chora-tadbirlarni ko‘rishi;

eng yaqin bojxona organiga tegishli vaziyatlar, tovarning va transport vositasining turgan joyi to‘g‘risida darhol xabar berishi;

tovarlarni eng yaqin bojxona organiga yoki bojxona organi ko‘rsatgan boshqa joyga olib borishi yoxud, agar uning transport vositasi buzilgan bo‘lsa, olib borilishini ta’minlashi shart.

Bojxona organi bojxona nazoratini ta’minlash uchun qo‘llaniladigan chora-tadbirlarni sodir bo‘lgan hodisaning xususiyatiga, tovar sifatining yo‘qotilish darajasi va tovar tashilishini amalga oshirayotgan transport vositasining texnik holatiga bog‘liq ravishda belgilaydi.

Ushbu moddaning [birinchi qismida](#) ko‘rsatilgan va bojxona hududida sodir bo‘lgan hollar belgilangan tartibda tegishli vakolatli organlar tomonidan tasdiqlangan bo‘lishi kerak.

Ushbu moddada nazarda tutilgan choralar ko‘rilishi munosabati bilan tashuvchi qilgan xarajatlarning o‘rni bojxona organlari tomonidan qoplanmaydi.

225-modda. Bojxona nazorati ostida tashilayotgan tovar bilan yuk operatsiyalari

Bojxona nazorati ostida tashilayotgan tovar bilan yuk operatsiyalari tovar yetkazib berilgan manzilda shu maqsadlarni amalga oshirish uchun maxsus ajratilgan joylarda va bojxona

organining ish vaqtida amalga oshiriladi. Yuk operatsiyalarini vakolatli shaxsning yoki tashuvchining yozma arizasiga ko'ra boshqa joylarda va (yoki) qaysi bojxona organining faoliyat ko'rsatish zonasida yuk operatsiyalarini amalga oshirish zarurati tug'ilgan bo'lsa, o'sha bojxona organining belgilangan ish vaqtdan tashqari paytda o'tkazishga shu bojxona organining nazorati ostida yo'l qo'yiladi.

Bojxona nazorati ostidagi tovarni tashishni amalga oshirayotgan transport vositasi buzilib qolgan taqdirda, uni ushbu Kodeksning [84-moddasida](#) belgilangan vaqtincha saqlash joylarida vaqtincha saqlashga yo'l qo'yiladi. Bunday saqlash muddati bojxona organi tomonidan transport vositasini ta'mirlash uchun ketadigan vaqtdan kelib chiqqan holda belgilanadi, bu muddat tovarning vaqtincha saqlash bojxona rejimida turishining eng ko'p muddatidan oshmasligi lozim.

Tovar bilan yuk operatsiyalarining o'tkazilishi tovarning yo'qotilishiga yoki xossalari o'zgarishiga olib kelishi ehtimoli bo'lgan yoxud shu tovar ustidan bundan buyongi bojxona nazoratini amalga oshirish imkoni bo'lmasligiga sabab bo'lgan taqdirdagina bojxona organi tovar bilan yuk operatsiyalarini o'tkazishni rad etishi mumkin.

Bojxona nazorati ostida tashilayotgan tovar tushirilib, boshqa transport vositasiga qayta ortilgan taqdirda, mazkur bobda bayon etilgan talablar va shartlarga rioya etishga ushbu tovarni bojxona nazorati ostida bundan buyongi tashish uchun qabul qilib olgan tashuvchi javobgar bo'ladi.

226-modda. Tovarlarni va ularga doir hujjatlarni bojxona organi tomonidan belgilanadigan joyga yetkazib berish

Tovar kelib tushadigan bojxona organi joylashgan yerlarga yoki joʻnatuvchi bojxona organi tomonidan belgilangan boshqa joylarga tovar yetkazib beriladi.

Tovar kelib tushadigan bojxona organining ish vaqtidan tashqari paytda tovar yetkazib berilgan taqdirda, u bojxona nazorati zonasiga joylashtiriladi. Tashuvchi tovar kelib tushadigan bojxona organini tovar yetkazib berilganligi toʻgʻrisida quyidagilarni taqdim qilish orqali xabardor qiladi:

tovarni yetkazib berishning nazorat hujjatini;

tovarning kuzatuv hujjatlarini;

yetkazib berilgan tovarlarni.

Xabar qilish tovarlar yetkazib berilganidan keyin oʻttiz daqiqadan kechiktirmay, tovarlar tovar kelib tushadigan bojxona organining ish vaqtidan tashqari paytda yetkazib berilgan taqdirda esa, bojxona organining ish vaqti boshlanganidan keyin oʻttiz daqiqadan kechiktirmay amalga oshirilishi kerak.

Tovar kelib tushadigan bojxona organi xabarnomani olgan paytdan eʼtiboran uch soat ichida tovarning kuzatuv hujjatlariga belgi qoʻyish orqali tovar va transport vositasi yetkazib berilganligi faktini tasdiqlaydi. Bojxonaga oid huquqbuzarlik aniqlangan taqdirda tovar va transport vositasi yetkazib berilganligi toʻgʻrisidagi tasdiqnoma tekshirish tugallanganiga qadar toʻxtatib turiladi.

Etkazib berilganligi tasdiqlangan paytdan eʼtiboran tovar vaqtincha saqlash bojxona rejimida turgan tovar maqomini oladi.

Tovar yetkazib berilganidan hamda tovar kelib tushadigan bojxona organiga tegishli hujjatlar va maʼlumotlar taqdim qilinganidan keyin tovar tushirib olinishi yoki qayta ortilishi,

bojxona omboriga vaqtincha saqlash uchun joylashtirilishi, muayyan bojxona rejimiga ma'lum qilinishi mumkin.

Ushbu moddaning talablarida nazarda tutilgan harakatlar yoki holatlar oqibatida tashuvchi qilgan xarajatlar tashuvchining hisobiga yoziladi va ularning o'rnini bojxona organlari tomonidan qoplanmaydi.